

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

13. oktoober 2022 *

Eelotsusetaotlus – Määrus (EL) nr 651/2014 – Artikli 2 punkt 83 – Otsene ja tingimusteta viide liidu õigusele – Küsimuste vastuvõetavus – Teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antav abi – Mõiste „teadusuuringutega tegelev ja teadmisi levitav organisatsioon“ – Kõrgharidusasutus, kes tegeleb majandus- ja mittemajandusliku tegevusega – Peamise eesmärgi kindlakstegemine

Liidetud kohtuasjades C-164/21 ja C-318/21,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Administratiivā rajona tiesa (rajooni halduskohus, Läti) 12. märtsi 2021. aasta otsusega (C-164/21) ja Administratiivā apgabaltiesa (regionaalne halduskohus, Läti) 11. mai 2021. aasta otsusega (C-318/21) esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse vastavalt 12. märtsil 2021 ja 21. mail 2021, menetlustes

„Baltijas Starptautiskā Akadēmija“ SIA (C-164/21)

„Stockholm School of Economics in Riga“ SIA (C-318/21)

versus

Latvijas Zinātnes padome

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president C. Lycourgos, kohtunikud L. S. Rossi, J.-C. Bonichot, S. Rodin ja O. Spineanu-Matei (ettekandja),

kohtujurist: T. Čapeta,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- SIA „Baltijas Starptautiskā Akadēmija“, esindaja: I. Cvetkova,
- SIA „Stockholm School of Economics in Riga“, esindajad: *advokāti* E. Balode-Buraka, D. Driče ja L. Rasnačs,

* Kohtumenetluse keel: läti.

- Läti valitsus, esindajad: J. Davidoviča, I. Hūna ja K. Pommere,
- Madalmaade valitsus, esindajad M. Bulterman, M. Gijzen, J. Hoogveld ja J. Langer,
- Euroopa Komisjon, esindajad: P. Arenas, C. Kovács ja A. Sauka,

olles 28. aprilli 2022. aasta kohtuistungil ära kuulunud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlused käsitlevad komisjoni 17. juuni 2014. aasta määruse (EL) nr 651/2014 [ELTL] artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT 2014, L 187, lk 1), artikli 2 punkti 83 tõlgendamist.
- 2 Taotlused on esitatud ühelt poolt erakõrgharidusasutuste SIA „Baltijas Starptautiskā Akadēmija“ (edaspidi „BSA“) ja SIA „Stockholm School of Economics in Riga“ (edaspidi „SSE“) ning teiselt poolt Latvijas Zinātnes padome (Läti teadusnõukogu) vahelistes kohtuvaidlustes, mis puudutavad nende asutuste esitatud teadusprojektide rahastamise taotluste rahuldamata jätmist Läti teadusnõukogu välja kuulutatud alus- ja rakendusuuringute projektide taotlusvoorudes.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Määrus nr 651/2014

- 3 Määruse nr 651/2014 põhjendused 45, 47, 48 ja 49 on sõnastatud järgmiselt:
 - „(45) Teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antav abi võib toetada jätkusuutlikku majanduskasvu, tugevdades konkurentsivõimet ja suurendades tööhõivet. Kogemused [komisjoni 6. augusti 2008. aasta] määruse (EÜ) nr 800/2008 [[ELTL] artiklite [107 ja 108] kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse ühisturuga kokkusobivaks (üldine grupierandi määrus) (ELT 2008, L 214, lk 3)] ja VKEdele teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antavat riigiabi käsitleva ühenduse raamistiku [...] kohaldamisega näitavad, et turutõrked võivad takistada turul saavutada optimaalset toodangut ning kaasa tuua ebatõhusa tulemuse, mis on seotud välismõjude, avalike hüvede/teadmiste leviku, puuduliku või ebaühtlase teabe ning koordineerimise ja võrgustikuga.
 - [...]
 - (47) Teadus- ja arendusprojektidele antava abi puhul peaks abi saav osa teadusprojektist olema täielikult liigitatav alusuuringuks, rakendusuuringuks või tootearenduseks. [...]

- (48) Kvaliteetsed teadusuuringute taristud on järjest olulisemad läbimurdeliseks teadustegevuseks ja innovatsiooniks. Nad meelitavad ligi talente tervest maailmast ning on üliolulised info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ja peamiste progressi võimaldavate tehnoloogiate toetamise seisukohast. [...]
- (49) Teadusuuringute taristud võivad teostada nii majanduslikke kui ka mittemajanduslikke tegevusi. Vältimaks riigiabi majandustegevusele mittemajandusliku tegevuse riikliku rahastamise kaudu, peaksid majandusliku ja mittemajandusliku tegevuse kulud ja rahastamine olema selgelt eristatavad. Kui taristut kasutatakse nii majanduslikuks kui ka mittemajanduslikuks tegevuseks, siis ei peeta riigiabiks taristu mittemajandusliku tegevusega seotud kulude avalikest vahenditest rahastamist. [...].

4 Määruse artikli 1 „Reguleerimisala“ lõikes 1 on sätestatud:

„Käesolevat määrust kohaldatakse järgmiste abiliikide suhtes:

[...]

d) teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antav abi;

[...]“.

5 Sama määruse artiklis 2 „Mõisted“ on sätestatud:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

Mõisted teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava abi puhul

83) „[teadusuuringutega tegelev ja]teadmisi levitav organisatsioon“ – üksus (nt ülikool või uurimisinstituut, tehnosiirde agentuur, innovatsioonivahendaja, teadusuuringutele pühendunud füüsiline või virtuaalne koostööüksus) hoolimata oma õiguslikust staatusest (ava- või eraõiguslik) või rahastamise viisist, mille peamine eesmärk on sõltumatult teostada alusuuringuid, rakendusuuringuid või tootearendust ja laialdaselt levitada sellise tegevuse tulemusi, kasutades selleks õpetamist, avaldamist või teadmussiiret. Kui üksus tegeleb ka majandustegevusega, tuleb sellise majandustegevuse rahastamine, kulud ja tulud arvestada eraldi. Ettevõtjatel, kes avaldavad otsustavat mõju sellisele üksusele, nt aktsionäridel või liikmetel, ei tohi olla eelisjuurdepääsu sellise üksuse teadustulemustele.“ [täpsustatud tõlge]

Komisjoni 2014. aasta teatis

6 Euroopa Komisjoni teatise „Teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi raamistik“ (ELT 2014, C 198, lk 1) (edaspidi „komisjoni 2014. aasta teatis“) punktides 17, 19 ja 20 on ette nähtud:

„17. Riigiabi üldpõhimõtete kohaselt on teadusorganisatsioon või teadmiste levitamise organisatsioon (edaspidi „teadusasutus“) ja teadusuuringute taristu riigiabi saaja, kui selle riiklik rahastamine vastab kõigile [ELTL] artikli 107 lõike 1 tingimustele. Nagu teatises riigiabi mõiste kohta on selgitatud ja vastavalt Euroopa Kohtu praktikale, peab abisaaja olema

ettevõtja, kuid see ei olene tema õiguslikust seisundist (st era- või avalik-õiguslik isik) ega majanduslikest huvidest (st kas ta tahab teenida tulu või mitte). Ettevõtjaks liigitamisel on otsustav pigem see, kas isik tegeleb majandustegevusega, mis seisneb toodete ja teenuste pakkumises teataval turul [...].

[...]

19. Komisjon leiab, et järgmised tegevusalad on üldiselt mittemajanduslikud:

a) teadusasutuste ja teadusuuringute taristute esmane tegevus, eelkõige:

- koolitus töötajate oskuste suurendamiseks ja parandamiseks. Vastavalt kohtupraktikale [...] ja komisjoni varasematele otsustele [...] ning nagu on teatise riigiabi mõiste kohta ja teatise üldist majandushuvi pakkuvate teenuste kohta [...] selgitatud, käsitatakse riikliku haridussüsteemi raames korraldatud ning riigi järelevalve all olevat ja valdavalt või täielikult riigi rahastatud riiklikku haridusteenust mittemajandusliku tegevusena [...];
- sõltumatu teadus- ja arendustegevus teadmiste suurendamiseks ja arusaamise parandamiseks, sealhulgas teadus- ja arenduskoostöö, kui teadusasutus või teadusuuringute taristu on kaasatud tõhusasse koostöösse [...];
- teadusuuringute tulemuste laialdane levitamine mitteeksklusiivsel ja mittediskrimineerival alusel, näiteks õpetamise, avatud juurdepääsuga andmebaaside ja publikatsioonide või avatud lähtekoodiga tarkvara abil;

b) teadmussiirde alane tegevus, kui sellega tegeleb teadusasutus või teadusuuringute taristu (sealhulgas nende osakonnad või tütarettevõtjad) või seda tehakse koos teiste selliste üksustega või nende nimel ning kui kogu sellest tegevusest saadav kasum investeeritakse taas teadusasutuse või teadusuuringute taristu esmasesse tegevusse. Nende tegevusalade mittemajanduslikku iseloomu ei muuda see, kui vastavaid teenuseid ostetakse avatud hankemenetluse raames kolmandatelt isikutelt.

20. Juhul kui teadusasutust või teadusuuringute taristut kasutatakse nii majandustegevuseks kui ka mittemajanduslikuks tegevuseks, kohaldatakse riigiabi eeskirju riikliku rahastamise suhtes üksnes ulatuses, milles rahastamine katab majandustegevusega seotud kulusid [...]. [...].“

Läti õigus

7 Ministrite nõukogu 12. detsembri 2017. aasta dekreediga nr 725, mis reguleerib alus- ja rakendusuuringute projektide hindamismenetlust ning nende rahastamise haldamist („Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu izvērtēšanas un finansējuma administrēšanas kārtība“, *Latvijas Vēstnesis*, 2017, nr 248) punktis 2.7 on sätestatud:

„[P]rojekti esitav üksus on teadusasutus, kes on registreeritud teadusasutuste registris, mis sõltumata oma õiguslikust vormist (avalik-õiguslik või eraõiguslik) või oma rahastamise vormist vastavalt selle tegevust reguleerivatele normidele (põhikiri, sisekord või asutamisakt) viib läbi põhitegevust, mis ei ole majanduslikku laadi, ja vastab teadmisi levitava organisatsiooni määratlusele, mis on esitatud [määruse nr 651/2014] artikli 2 punktis 83.“

8 Dekreedi nr 725 punktis 6 on sätestatud:

„Projekti esitanud üksus teostab projekti, mis ei ole majanduslikku laadi. Kõnealune üksus eraldab selgelt selle põhitegevuse, mis on mittemajanduslikku laadi (ja sellele vastavad rahavood), sellisest tegevusest, mida loetakse majandustegevuseks. Majandustegevuseks loetakse mõne äriühingu nimel tehtud tegevust, uuringute tegemise infrastruktuuri rentimist ja nõustamisteenuseid. Kui teadusasutus viib samuti läbi muud majandustegevust, mis ei vasta tema mittemajanduslikku laadi põhitegevusele, eristab ta oma põhitegevuse ja sellega seotud rahavood oma ülejäänud tegevusest ja viimasega seotud rahavoogudest.“

9 Dekreedi nr 725 punktis 12.5 on sätestatud:

„[Läti teadusnõukogu] hindab projekti eelnõu kooskõla järgmiste halduslike abikriteeriumidega: projekt viiakse ellu teadusasutuse poolt, mis täidab käesolevas dekreedis esitatud nõuded.“

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

- 10 Mõlemas kohtuasjas, mis algatati eelotsusetaotluse esitanud kohtutes, on põhikohtuasjade kaebajad erakõrgharidusasutused, kes osalesid kahes erinevas taotlusvoorus, mille Läti teadusnõukogu oli korraldanud teadusprojektide rahastamiseks 2019. ja 2020. aastal.
- 11 Läti teadusnõukogu on haldusasutus, mis allub haridus- ja teadusministri järelevalvele ja mille eesmärk on rakendada riiklikku teaduse ja tehnoloogia arendamise poliitikat, tagades selliste teadusuuringute programmide ja projektide ekspertiisi, rakendamise ja järelevalve, mida rahastatakse riigieelarvest, Euroopa Liidu struktuurifondidest ja muudest välismaistest finantsinstrumentidest.

Kohtuasi C-164/21

- 12 BSA on Lätis asutatud osäühing, mis osutab akadeemilisi ja mitteakadeemilisi kõrgharidusteenuseid. Tegemist on riigi poolt tunnustatud kõrgharidusasutusega, kes on ühtlasi registreeritud teadusasutuste registris.
- 13 Läti teadusnõukogu kiitis 23. jaanuari 2020. aasta otsusega heaks määruse, mis reguleerib üldist alus- ja rakendusuuringute projektikonkurssi aastaks 2020, millele BSA esitas projekti.
- 14 Läti teadusnõukogu lükkas 14. aprilli 2020. aasta otsusega BSA projektieelnõu rahastamiskõlbmatuse tõttu tagasi, kuna teda ei saa lugeda teadusasutuseks dekreedis nr 725 tähenduses põhjusel, et ta ei vasta määruse nr 651/2014 artikli 2 punktis 83 toodud mõiste „teadusuuringutega tegelev ja teadmisi levitav organisatsioon“ määratlusele.
- 15 Täpsemalt märkis Läti teadusnõukogu, et BSA esitatud dokumendid ei sisalda mingit teavet selle kohta, kas sõltumatute teadusuuringute tegemine on tema põhitegevus. Ta märkis sellega seoses, et 2019. aastal tuli 84% tema käibest koolituskuludest, mis BSA tegevust arvestades (osäühing, mille peamine eesmärk on kasumi teenimine) kujutavad endast majandustegevust. Seetõttu järeldas Läti teadusnõukogu, et BSA põhitegevust tuleb pidada äriliseks.

- 16 Lāti teadusnõukogu leidis samuti, et BSA esitatud dokumendid ei sisalda piisavalt teavet selle kohta, et ettevõtjatel, kes võivad teda aktsionäride või liikmetena mõjutada, ei ole eelisjuurdepääsu tema uuringute tegemise suutlikkusele ega tema läbi viidud uuringute tulemustele. Seetõttu leidis Lāti teadusnõukogu, et BSA ei saa tagada, et projekti teostamine ja teadusnõukogu poolse rahastamise osa kasutamine oleks kooskõlas dekreediga nr 725 punktiga 6, mis nõuab, et projekti esitanud üksus teostab projekti, mis ei ole seotud tema majandustegevusega, ja eraldab selgelt selle mittemajandusliku põhitegevuse (ja sellele vastavad rahavood) sellisest tegevusest, mida loetakse majandustegevuseks.
- 17 BSA vaidlustas Lāti teadusnõukogu keeldumisotsuse Administratīvā rajona tiesas (rajooni halduskohus, Lāti), väites, et sõltumatute teadusuuringute tegemine on tema põhitegevus. BSA väidab, et ei määrus nr 651/2014 ega projektikonkursi määrus ei näe ette seda, et kaebaja ei või tegeleda majandustegevusega ega sellega kasumit teenida; ka ei määrata neis kindlaks, milline peaks olema majandustegevuse ja mittemajandusliku tegevuse osakaal. BSA väidab veel, et ta eraldab selgelt peamised mittemajanduslikud tegevused majandustegevusest ning eraldab vastavad rahavood.
- 18 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekib seega küsimus, kuidas tõlgendada mõistet „teadusuuringutega tegelev ja teadmisi levitav organisatsioon“ määruse nr 651/2014 artikli 2 punkti 83 tähenduses, millele Lāti õigus viitab, ja kuidas tõlgendada kriteeriume, mis võimaldavad sellist asutust määratleda.
- 19 Neil asjaoludel otsustas Administratīvā rajona tiesa (rajooni halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas üksuseks määruse nr 651/2014 artikli 2 punkti 83 tähenduses võib lugeda (eraõiguslikku) organisatsiooni, millel on mitu põhitegevust, mille hulgas on uuringute teostamine, kuid mille tulu pärineb peamiselt tasuliste haridusteenuste osutamisest?
 2. Kas on põhjendatud kohaldada majandustegevuse ja mittemajandusliku tegevuse rahastamise (tulud ja kulud) omavahelise osakaalu nõuet, et määrata kindlaks, kas üksus vastab määruse nr 651/2014 artikli 2 punktis 83 kehtestatud nõudele, et üksuse peamine eesmärk on sõltumatult teostada alusuuringuid, rakendusuuringuid või tootarendust ja laialdaselt levitada sellise tegevuse tulemusi, kasutades selleks õpetamist, avaldamist või teadmussiiret? Kui vastus on jaatav, siis mis on piisav vahetegur majandustegevuse ja mittemajandusliku tegevuse rahastamise vahel, et määrata kindlaks üksuse tegevuse peamist eesmärki?
 3. Kas vastavalt määruse nr 651/2014 artikli 2 punktile 83 on põhjendatud kohaldada nõuet, et kõnealune asutus investeerib põhitegevusest saadud tulu uuesti (reinvesteerib) põhitegevusse, ja kas on vajalik hinnata muid aspekte, et määrata nõuetekohaselt kindlaks projekti esitanud üksuse tegevuse peamine eesmärk? Kas see hinnang oleks erinev sõltuvalt saadud tulu kasutamise viisist (reinvesteering põhitegevusse või näiteks eraõigusliku asutaja korral dividendide maksmine aktsionäridele), ja seda isegi olukorras, kui suurem osa tulust saadi haridusteenuste tasudest?
 4. Kas projekti esitanud üksuse liikmete õiguslik staatus on oluline, et hinnata, kas see üksus vastab määruse nr 651/2014 artikli 2 punkti 83 määratlusele, st kas tegu on äriühinguga, mis on asutatud äriühinguõiguse alusel, et viia läbi majandustegevust (tasuline tegevus) kasumi saamise eesmärgiga (äriühingustiku (Komerclikums) artikkel 1), või kas selle liikmed või

aktsionärid on füüsilised või juriidilised isikud, kelle eesmärk on saada kasumit (sh osutades haridusteenust tasu eest), või see asutati mittetulunduslikul eesmärgil (näiteks ühendus või sihtasutus)?

5. Kas projekti esitanud üksuse tegevuse majandusliku laadi hindamiseks on oluline see, milline on riigisiseste ja liidu liikmesriikide kodanikest üliõpilaste osakaal võrreldes kolmandatest riikidest pärit üliõpilaste osakaaluga, ning asjaolu, et selle üksuse tegevuse peamine eesmärk on pakkuda üliõpilastele konkurentsivõimelist kõrgharidust ja kvalifikatsiooni rahvusvahelisel tööturul kooskõlas ajakohaste rahvusvaheliste nõuetega (kaebaja põhikirja punkt 5)?“

Kohtuasi C-318/21

- 20 SSE on Lätis asutatud osäühing, mille tegevusala on eelkõige teadusarendus ja mille üks ülesanne on alus- ja rakendusuuringute tegemine majandusteadustes. Ta pakub ka ülikooli- ja kutseharidust. Tema ainus osanik on sihtasutus Rīgas Ekonomikas augstskola – Stockholm School of Economics in Riga, mis on registreeritud ühenduste ja sihtasutuste registris.
- 21 Läti teadusnõukogu kiitis 22. mai 2019. aasta otsusega heaks määruse, mis reguleerib üldist alus- ja rakendusuuringute projektikonkurssi aastaks 2019, millele SSE esitas projekti.
- 22 Läti teadusnõukogu lükkas 19. septembri 2019. aasta otsusega SSE projektieelnõu rahastamiskõlbmatuna tagasi, kuna teda ei saa lugeda teadusasutuseks dekreediga nr 725 tähenduses, sest ta ei vasta määruse nr 651/2014 artikli 2 punktis 83 toodud mõiste „teadusuuringutega tegelev ja teadmisi levitav organisatsioon“ määratlusele.
- 23 See otsus põhines peamiselt asjaolul, et SSE projekti ettepanekust nähtus, et 2018. aastal oli SSE mittemajandusliku tegevuse osakaal tema käibes 34%, samas kui tema majandustegevuse osakaal oli 66%.
- 24 Läti teadusnõukogu järeldas sellest, et SSE põhitegevus on äriine ning seega ei saa järeldada, et tema tegevuse peamine eesmärk on sõltumatult teostada alusuuringuid, rakendusuuringuid või tootearendust ja laialdaselt levitada sellise tegevuse tulemusi, kasutades selleks õpetamist, avaldamist või teadmussiiret. Ta leidis samuti, et SSE esitatud dokumendid ei sisalda ka teavet selle kohta, et kogu SSE põhitegevusest saadav tulu reinvesteeritakse sellesse tegevusse.
- 25 SSE vaidlustas Läti teadusnõukogu keeldumisotsuse Administratīvā rajona tiesas (rajooni halduskohus), väites eelkõige, et ta vastab dekreediga nr 725 kehtestatud nõuetele, kuna ta on kantud teadusasutuste registrisse ja tema põhitegevus ei ole majandustegevus. Selle kohta esitas SSE dokumendid, mis tõendavad, et tema põhitegevusest tulenevad rahavood on majandustegevusest lahus ning et tema sellest majandustegevusest teenitud kasum reinvesteeriti teadusasutuse põhitegevusse.
- 26 Administratīvā rajona tiesa (rajooni halduskohus) jättis SSE kaebuse 8. juuni 2020. aasta kohtuotsusega rahuldamata. Mõõndes, et teadustegevus on üks SSE tegevusvaldkondadest, märkis kohus, et 2018. aasta käibearuandes oli märgitud, et SSE majandustegevuse tulude ja kulude osakaal on suurem kui mittemajandusliku tegevuse tulud ja kulud. See kohus leidis, et SSE ei kuulu nende teadusasutuste hulka, kellel on õigus saada riiklikku rahastamist alus- ja rakendusuuringute tegemiseks.

- 27 SSE esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse Administratīvā apgabaltiesale (regionaalne halduskohus, Läti).
- 28 Viimasel on kahtlusi seoses hinnangutega, mille andsid Läti teadusnõukogu ja Administratīvā rajona tiesa (rajooni halduskohus). Ta leiab, et kui nõustuda kriteeriumidega, mida need kehtestasid teadusasutusele abi andmiseks, mille kohaselt peavad tema majandustegevusega seotud tulud ja kulud olema väiksemad kui mittemajandusliku tegevuse tulud ja kulud, siis erakõrgharidusasutused ei saaks teadusuuringute jaoks riiklikku abi, mis tekitaks nende kahjuks erineva kohtlemise.
- 29 Administratīvā apgabaltiesa (regionaalne halduskohus) on seisukohal, et määruses nr 651/2014 ei ole selgelt kindlaks määratud, kas üksuse liigitamisel „teadusuuringutega tegelevaks ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks“ on põhjendatud võtta arvesse selle üksuse majandustegevusest ja mittemajanduslikust tegevusest saadava tulu ja kulude vastavat osakaalu.
- 30 Ta leiab, et tema menetluses oleva kohtuasja lahendus sõltub sellest, kuidas Euroopa Kohus tõlgendab määruse nr 651/2014 artikli 2 punkti 83.
- 31 Neil asjaoludel otsustas Administratīvā apgabaltiesa (regionaalne halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas määruse [...] nr 651/2014 [...] artikli 2 punkti 83 tuleb tõlgendada nii, et üksust (nt ülikool või uurimisinstituut, tehnosiirde agentuur, innovatsioonivahendaja, teadusuuringutele pühendunud füüsiline või virtuaalne koostööüksus), mille tegevuseesmärkide hulgas on sõltumatult teostada alusuuringuid, rakendusuuringuid või tootearendust ja laialdaselt levitada sellise tegevuse tulemusi, kasutades selleks õpetamist, avaldamist või teadmussiiret, kuid mille oma rahastamisallikad on suuremas osas majandustegevuse tulud, võib pidada teadusuuringutega tegelevaks ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks?
 2. Kas on põhjendatud kohaldada majandustegevuse ja mittemajandusliku tegevuse rahastamise (tulud ja kulud) omavahelise osakaalu nõuet, et määrata kindlaks, kas üksus vastab määruse [nr 651/2014] artikli 2 punktis 83 sätestatud nõudele, mille kohaselt on üksuse tegevuse peamine eesmärk sõltumatult teostada alusuuringuid, rakendusuuringuid või tootearendust või laialdaselt levitada sellise tegevuse tulemusi õpetamise, avaldamise või teadmussiirde abil?
 3. Kui vastus teisele eelotsuse küsimusele on jaatav, siis milline peab olema majandustegevusest ja mittemajanduslikust tegevusest saadava rahastamise protsent selleks, et teha kindlaks, kas üksuse peamine eesmärk on sõltumatult teostada alusuuringuid, rakendusuuringuid või tootearendust või laialdaselt levitada sellise tegevuse tulemusi õpetamise, avaldamise või teadmussiirde abil?
 4. Kas määruse [nr 651/2014] artikli 2 punktis 83 sätestatud reeglit, et ettevõtjatel, kes võivad avaldada otsustavat mõju sellisele üksusele, mis esitab projekti, nt aktsionäride või liikmetena, ei tohi olla eelisjuurdepääsu sellise üksuse teadustulemustele, tuleb mõista nii et selle üksuse liikmed või aktsionärid võivad olla füüsilised või juriidilised isikud, kelle eesmärk on kasumit saada (sh osutades haridusteenust tasu eest) või mittetulunduslikud isikud (nt ühendus või sihtasutus)?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Sissejuhatavad märkused

- 32 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on ELTL artiklis 267 sätestatud Euroopa Kohtu ja liikmesriigi kohtute koostöö raames ainult liikmesriigi kohtul, kelle lahendada on vaidlus ja kes peab asjas otsuse tegema, pädevus kohtuasja erisusi arvestades hinnata nii eelotsuse vajalikkust oma otsuse tegemiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Seega, kui esitatud küsimused puudutavad liidu õiguse tõlgendamist, on Euroopa Kohus üldjuhul kohustatud otsuse tegema (10. detsembri 2020. aasta kohtuotsus J & S Service, C-620/19, EU:C:2020:1011, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 33 Liidu õigust puudutavate küsimuste puhul eeldatakse seega, et need on asjakohased. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletud liidu õiguse tõlgendusel ei ole mingit seost põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke õiguslikke või faktilisi asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele, või kui probleem on hüpoteetiline (24. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Tiketa, C-536/20, EU:C:2022:112, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 34 Käesolevates kohtuasjades küsitakse Euroopa Kohtult, kuidas tõlgendada määruse nr 651/2014 artikli 2 punkti 83, milles on määratletud mõiste „teadusuuringutega tegelev ja teadmisi levitav organisatsioon“. Eelotsusetaotluse esitanud kohtud sõnastasid oma eelotsusetaotlused siiski vaidluste raames, mis puudutavad dekreeidi nr 725 kohaldamist, mis käsitleb riikliku rahastamise andmist alus- ja rakendusuuringuteks ja mida kohaldas Läti teadusnõukogu. Nagu need kohtud märgivad, viitab dekreeidi nr 725 punkt 2.7 selgelt ja tingimusteta määruse nr 651/2014 artikli 2 punktile 83, ja täpsustab, et selleks, et projekti esitanud üksused oleksid Läti teadusnõukogu põhiuuringute rahastamisel abikõlblikud, peavad need üksused vastama teadusuuringutega tegeleva organisatsiooni määratlusele, mis on ette nähtud määruse nr 651/2014 artikli 2 punktis 83. Kuna põhikohtuasjade lahendus sõltub – nagu need kohtud on piisavalt selgitanud – määruse nr 651/2014 sellele sättele antud tõlgendusest, siis on Euroopa Kohtu vastused esitatud eelotsuse küsimustele eelotsusetaotluse esitanud kohtutes otsuse tegemiseks vajalikud.
- 35 Sellega seoses tuleb ühtlasi meenutada, et Euroopa Kohus on tunnistanud vastuvõetavaks eelotsusetaotlused, mis puudutavad liidu õiguse sätteid, sellistes olukordades, kus põhikohtuasja asjaolud leiavad aset väljaspool selle õiguse kohaldamisala, kuid milles need sätted olid ilma nende eseme või ulatuse muutmist tehtud liikmesriigi õigusega kohaldatavaks, kasutades üldist ja tingimusteta viidet liidu õiguse sisule. Euroopa Kohus on muu hulgas järjepidevalt leidnud, et seda tüüpi olukordades on liidu õiguskorra seisukohast ilmselge huvi selle vastu, et lahknevate tõlgenduste vältimiseks tulevikus tõlgendataks liidu õigusest üle võetud sätteid ühetaoliselt (vt selle kohta 18. oktoobri 1990. aasta kohtuotsus Dzodzi, C-297/88 ja C-197/89, EU:C:1990:360, punktid 36 ja 37; 24. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus Belgische Staat, C-469/18 ja C-470/18, EU:C:2019:895, punktid 21–23 ja seal viidatud kohtupraktika; ning 10. detsembri 2020. aasta kohtuotsus J & S Service, C-620/19, EU:C:2020:1011, punktid 34, 44 ja 45).
- 36 Eelotsusetaotlustest nähtub, et kuna dekreeidi nr 725 punktis 2.7 viidatakse otse ja tingimusteta määruse nr 651/2014 artikli 2 punktile 83, kui määratletakse alusuuringute avaliku rahastamise kõlblikkus, siis soovisid Läti ametiasutused tagada riigisisese õiguse ja asjakohase liidu õiguse vastavuse, samuti tagada, et nende alusuuringute riikliku rahastamise süsteem on kooskõlas liidu riigiabi käsitlevate õigusnormidega, ehkki see viide ei muuda nimetatud sätte eset ega ulatust.

- 37 Neil asjaoludel tuleb Euroopa Kohtul vastata kõigis käesolevates kohtuasjades esitatud esimesele kuni neljandale küsimusele osas, milles need puudutavad määruse nr 651/2014 artikli 2 punkti 83 tõlgendamist.
- 38 Mis puudutab aga kohtuasjas C-164/21 esitatud viiendat küsimust, mis käsitleb nende üliõpilaste päritolu asjakohasust, keda üksus vastu võtab, ja hariduse tüüpi, mida ta annab, kui kriteeriume, et teda saaks kvalifitseerida teadusuuringutega tegelevaks ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks, siis tuleb tõdeda, et see küsimus on hüpoteetiline, kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus ei selgita piisavalt selgelt ja täpselt, miks ta selle küsimuse esitas ja mis ulatuses vastus sellele küsimusele on vajalik talle esitatud vaidluse lahendamiseks.
- 39 Eelotsusetaotluses kohtuasjas C-164/21 ei ole nimelt märgitud, kuidas selle küsimuse aluseks olevad kriteeriumid on põhikohtuasjas asjakohased, näiteks osas, milles need on Läti teadusnõukogu otsuse aluseks, või osas, milles BSA tugines nendele oma kaebuses eelotsusetaotluse esitanud kohtule. Seega tuleb viies küsimus kohtuasjas C-164/21 tunnistada vastuvõetamatuks.

Esimene ja teine küsimus kohtuasjas C-164/21 ning esimene kuni kolmas küsimus kohtuasjas C-318/21

- 40 Kohtuasjas C-164/21 esitatud esimese ja teise küsimusega ning kohtuasjas C-318/21 esitatud esimese kuni kolmanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovivad eelotsusetaotluse esitanud kohtud sisuliselt teada, kas määruse nr 651/2014 artikli 2 punkti 83 tuleb tõlgendada nii, et eraõiguslikku üksust, kellel on mitu tegevusharu, sealhulgas uuringute teostamine, kuid kelle tuludest suurem osa on saadud majandustegevusest, nagu tasuliste haridusteenuste osutamine, võib käsitada selle sätte tähenduses „teadusuuringutega tegeleva ja teadmisi levitava organisatsioonina“.
- 41 Nii küsivad eelotsusetaotluse esitanud kohtud Euroopa Kohtult, kuidas tuleb tõlgendada mõistet „teadusuuringutega tegelev ja teadmisi levitav organisatsioon“, nagu see on määratletud määruse nr 651/2014 artikli 2 punktis 83, ja milliste kriteeriumide alusel sellist organisatsiooni kindlaks teha.
- 42 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei tule aga liidu õigusnormi tõlgendamisel võtta arvesse mitte ainult selle sõnastust, vaid ka konteksti ja selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa sätte on (26. veebruari 2019. aasta kohtuotsus *Rimšēvičs ja EKP vs. Läti*, C-202/18 ja C-238/18, EU:C:2019:139, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 43 Määruse nr 651/2014 artikli 2 punktis 83 on „teadusuuringutega tegelev ja teadmisi levitav organisatsioon“ määratletud kui „üksus (nt ülikool või uurimisinstituut, tehnosiirde agentuur, innovatsioonivahendaja, teadusuuringutele pühendunud füüsiline või virtuaalne koostööüksus) hoolimata oma õiguslikust staatusest (ava- või eraõiguslik) või rahastamise viisist, mille peamine eesmärk on sõltumatult teostada alusuuringuid, rakendusuuringuid või tootearendust ja laialdaselt levitada sellise tegevuse tulemusi, kasutades selleks õpetamist, avaldamist või teadmussiiret“.
- 44 Lisaks on selles sättes täpsustatud, et kui selline üksus tegeleb ka majandustegevusega, tuleb sellise majandustegevuse rahastamine, kulud ja tulud arvestada eraldi. Nimetatud sättes on sätestatud veel, et ettevõtjatel, kes avaldavad otsustavat mõju sellisele üksusele, nt aktsionärid või liikmed, ei tohi olla eelisjuurdepääsu sellise üksuse teadustulemustele.

- 45 Määruse nr 651/2014 artikli 2 punkti 83 grammatilisest tõlgendusest nähtub, et keskne kriteerium üksuse kvalifitseerimiseks teadusuuringutega tegelev ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks on selle üksuse peamine eesmärk, milleks on sõltumatult alusuuringute, rakendusuuringute või tootearenduse teostamine ja sellise tegevuse tulemuste laialdane levitamine, kasutades selleks õpetamist, avaldamist või teadmussiiret.
- 46 Esiteks, mis puudutab mõistet „peamine eesmärk“, siis tuleb tõdeda, et seda ei ole määruses nr 651/2014 defineeritud. Seetõttu peab Euroopa Kohus selle mõiste tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramisel lähtuma selle tähendusest tavakeeles (vt selle kohta 5. veebruari 2020. aasta kohtuotsus Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (meremeeste laevapere liikmeks munsterdamine Rotterdami sadamas), C-341/18, EU:C:2020:76, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika). Selles sõnastuses viitab üksuse eesmärk eesmärgile, mille ta soovib saavutada, ja omadussõna „peamine“ rõhutab asjaomase eesmärgi suuremat tähtsust ja seega selle esimest üksuse võimalike muude eesmärkide suhtes.
- 47 Sellest seisukohast annab mõiste „peamine eesmärk“ kasutamine määruse nr 651/2014 artikli 2 punktis 83 mõista, et selle sätte tähenduses võib teadusuuringutega tegeleval ja teadmisi levitaval organisatsioonil olla mitu eesmärki ja ta võib tegeleda erinevat liiki tegevusega tingimusel, et nende erinevate eesmärkide hulgas on sõltumatu uurimistegevus või selle tegevuse tulemuste laialdane levitamine esmane eesmärk, mis on kaalukam kui selle organisatsiooni võimalikud muud eesmärgid.
- 48 Seda tõlgendust, mille kohaselt määruse nr 651/2014 artikli 2 punkt 83 ja selle sätte aluseks olev mõiste „peamine eesmärk“ ei takista seda, et teadusuuringutega tegelev ja teadmisi levitav organisatsioon tegeleb ka muu tegevusega, mis võib olla majanduslikku laadi, nagu tasuline haridustegevus, tingimusel, et see tegevus on oma olemuselt teisejärguline võrreldes peamise sõltumatu uuringute teostamisega või selliste uuringute tulemuste levitamisega, mis tavaliselt ei ole majanduslikku laadi, kinnitab selle määruse põhjendus 49 ja komisjoni 2014. aasta teatise punkt 20, millest nähtub, et teadusasutus või teadusuuringute taristu võib tegeleda nii majandustegevuse kui ka mittemajandusliku tegevusega.
- 49 Teiseks, mis puudutab üksuse peamise eesmärgi taotlemisel läbi viidud tegevust, siis kuigi määruse nr 651/2014 artikli 2 punkti 83 sõnastus ja rinnastava sidesõna „või“ kasutamine annavad mõista, et teadusuuringutega tegelevad ja teadmisi levitavad organisatsioonid ei pea tingimata teostama uuringuid ja ühtlasi uurimistulemusi levitama, eeldab väljend „sellise tegevuse tulemused“ seevastu tingimata seda, et organisatsiooni teadmiste levitamine ei saa eristusteta puudutada mis tahes uuringute tulemusi, millel ei ole mingitki seost kõnealuse üksusega, vaid see levitamine peab vähemalt osaliselt olema selle üksuse teostatud uuringute tulemuste levitamine.
- 50 Nendest asjaoludest tuleneb, et selleks, et üksust saaks kvalifitseerida „teadusuuringutega tegelevaks ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks“ määruse nr 651/2014 artikli 2 punkti 83 tähenduses, peab ta tegelema sõltumatute uuringute teostamisega, mida võib täiendada selle uurimistegevuse tulemuste levitamisega.
- 51 Seetõttu ei saa üksnes õppe- ja koolitustegevuse jaoks mõeldud asutusi, mis levitavad üldiselt teaduse hetkeseisu, kvalifitseerida teadusuuringutega tegelevaks ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks. Seda tõlgendust toetab määruse nr 651/2014 eesmärk ja üldine ülesehitus ning kord, mille määrus kehtestab teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava abi jaoks,

mille eesmärk – nagu nähtub eelkõige selle määruse põhjendustest 45, 47 ja 48 – ei saa olla vabastada abi, mida antakse ainult õppetööle ja üldteadmiste levitamiseks mõeldud üksustele, mis ei ole kuidagi seotud uuringute teostamisega, mida nad pealegi ei teosta.

- 52 Kolmandaks, mis puudutab neid kriteeriume, mille alusel tuleb hinnata üksuse peamist eesmärki, et seda saaks lugeda „teadusuuringutega tegelevaks ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks“ määruse nr 651/2014 artikli 2 punkti 83 tähenduses, siis tuleb kõigepealt märkida, et neid ei ole täpsustatud viidatud artikli 2 punktis 83. Sellest tuleb järeldada, et see säte võimaldab üksuse peamise eesmärgi hindamiseks võtta arvesse kõiki asjasse puutuvaid kriteeriume, nagu kohaldatav õiguslik raamistik või kõnealuse üksuse põhikiri.
- 53 Sellega seoses küsitakse Euroopa Kohtult, kas üksuse käibe struktuur ja tema majandustegevusest saadud tulu osakaal selles käibes on määrava tähtsusega tema taotletava peamise eesmärgi hindamisel. Konkreetsemalt küsivad eelotsusetaotluse esitanud kohtud, kas asjaolu, et üksus saab rohkem kui pool oma tulust niisugusest majandustegevusest, tähendab tingimata seda, et teda ei saa kvalifitseerida „teadusuuringutega tegelevaks ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks“ määruse nr 651/2014 artikli 2 punkti 83 tähenduses.
- 54 Selles küsimuses tuleb kõigepealt tõdeda, et määruse nr 651/2014 artikli 2 punktis 83 ei ole kehtestatud mingeid nõudeid üksuse tegevuse rahastamise struktuurile ja päritolule, et hinnata tema peamist eesmärki ja kvalifitseerida ta „teadusuuringutega tegelevaks ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks“. Selles sättes on isegi täpsustatud, et selline kvalifikatsioon peab toimuma ilma, et võetaks arvesse üksuse rahastamise viisi või tema avalik-õiguslikku või eraõiguslikku staatust.
- 55 Seejärel kinnitab määruse nr 651/2014 artikli 2 punktis 83 kehtestatud eraldi raamatupidamisarvestuse nõue, et teadusuuringutega tegelev ja teadmisi levitav organisatsioon võib tegeleda ka majandustegevusega, millest tekib tulu.
- 56 Lõpuks, nagu rõhutavad Läti ja Madalmaade valitsus ning komisjon, tuleb tõdeda, et üksuse käibe struktuuri kriteerium ja selle üksuse majandustegevusest saadava tulu osa nimetatud käibes ning osa sellest käibest, mis pärineb üksuse uurimistegevusest ja sellise tegevuse tulemuste levitamisest, mis on üldiselt mittemajanduslik, võib eraldi võetuna anda moonutatud pildi üksuse tegelikust tegevusest ja tema peamisest eesmärgist, näiteks alahinnates sellise tegevuse tegelikku tähtsust, mis tõi sisse vähe tulu.
- 57 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et üksuse käibe struktuuri kriteeriumi ja selle üksuse majandustegevusest saadava tulu osa selles käibes ei saa kasutada ainsa kriteeriumina, mis määrab üksuse peamise eesmärgi, et võimalusel määratleda see üksus teadusuuringutega tegelevaks ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks.
- 58 Määruse nr 651/2014 artikli 2 punktiga 83 ei ole siiski vastuolus see, kui seda kriteeriumi võib kõikide asjasse puutuvate asjaolude laiemas analüüsis arvesse võtta kui kaudset tõendit teiste selliste hulgas üksuse peamise eesmärgi kohta.
- 59 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb kohtuasjas C-164/21 esitatud esimesele ja teisele küsimusele ning kohtuasjas C-318/21 esitatud esimesele kuni kolmandale küsimusele vastata, et määruse nr 651/2014 artikli 2 punkti 83 tuleb tõlgendada nii, et eraõiguslikku üksust, kellel on mitu tegevusharu, sealhulgas uuringute teostamine, kuid kelle tulust suurem osa tuleb majandustegevusest, nagu tasulise haridusteenuse osutamine, võib käsitada „teadusuuringutega

tegeleva ja teadmisi levitava organisatsioonina“ selle sätte tähenduses, tingimusel, et juhtumi kõigi asjasse puutuvate asjaolude alusel on võimalik tuvastada, et tema peamine eesmärk on sõltumatult teostada alusuuringuid, rakendusuuringuid või tootarendust, mida võib täiendada sellise uurimistöö tulemuste levitamisega, kasutades selleks õpetamist, avaldamist või teadmussiiret. Sellega seoses ei saa sellelt üksuselt nõuda, et ta saaks teatud osa oma tulust mittemajanduslikust teadusuuringutega tegelemise ja teadmiste levitamise tegevusest.

Kolmas küsimus kohtuasjas C-164/21

- 60 Kohtuasjas C-164/21 esitatud kolmanda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 651/2014 artikli 2 punkti 83 tuleb tõlgendada nii, et selleks, et üksust saaks pidada „teadusuuringutega tegelevaks ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks“ selle sätte tähenduses, on vaja, et see üksus reinvesteeriks oma põhitegevusest saadud tulu samasse tegevusse.
- 61 Kõigepealt tuleb tõdeda, et peale kohustuse arvestada eraldi üksuse võimaliku majandustegevuse rahastamist, kulusid ja tulusid ei sea määruse nr 651/2014 artikli 2 punkt 83 üksuse määratlemiseks teadusuuringutega tegelevaks ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks ühtegi tingimust, mis puudutaks tema poolt selle tulu kasutamist ja võimalikku reinvesteerimist.
- 62 Sellega seoses tuleb märkida – nagu mainivad Madalmaade valitsus ja komisjon oma märkustes –, et selline reinvesteerimise nõue kehtis varasema määrusega nr 800/2008 kehtestatud korras; kusjuures nimetatud määruse artikli 30 punktis 1 oli eeskätt sätestatud, et „kogu kasum tuleb reinvesteerida [uuringu teostamiseks], selle tulemuste levitamise või õpetamise“, ja et seda nõuet määruses nr 651/2014 ei korratud.
- 63 Lõpuks tuleb märkida, et vastupidi Läti valitsuse väidetele ei saa sellist reinvesteerimise nõuet tuletada komisjoni 2014. aasta teatise punkti 19 alapunktist b, mille eesmärk vastupidi selle punkti 19 alapunktile a ei ole määratleda teadusuuringutega tegeleva organisatsiooni peamisi tegevusi, vaid see puudutab üksnes teadmussiirde tegevuse kvalifitseerimist. Ainult selleks, et näidata, millistel tingimustel võib viimati nimetatud tegevust pidada „mittemajanduslikuks“, viitab punkti 19 alapunkt b nõudele, et tulu tuleb uuesti investeerida teadusuuringutega tegeleva organisatsiooni põhitegevusse.
- 64 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb kolmandale küsimusele kohtuasjas C-164/21 vastata, et määruse nr 651/2014 artikli 2 punkti 83 tuleb tõlgendada nii, et selleks, et üksust saaks pidada „teadusuuringutega tegelevaks ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks“ selle sätte tähenduses, ei ole vaja, et see üksus reinvesteeriks oma põhitegevusest saadud tulu samasse põhitegevusse.

Neljanda küsimus kohtuasjas C-164/21 ja kohtuasjas C-318/21

- 65 Neljanda küsimusega kohtuasjades C-164/21 ja C-318/21 soovivad eelotsusetaotlused esitanud kohtud sisuliselt teada, kas määruse nr 651/2014 artikli 2 punkti 83 tuleb tõlgendada nii, et üksuse liikmete ja aktsionäride õiguslik staatus ning nende tegevuse võimalik tulunduslik laad ning nende taotletavad eesmärgid kujutavad endast määravaid kriteeriume selle üksuse kvalifitseerimisel „teadusuuringutega tegelevaks ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks“ nimetatud sätte tähenduses.

- 66 Esiteks on määruse nr 651/2014 artikli 2 punktis 83 sõnaselgelt ette nähtud, et üksuse õiguslik staatus (avalik-õiguslik või eraõiguslik) ja rahastamisviisid ei ole tähtsad selle kindlakstegemisel, kas teda saab pidada teadusuuringutega tegelevaks ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks. See annab tunnistust komisjoni kui määruse nr 651/2014 väljatöötaja tahtest jätta arvesse võtmata formaalseid kriteeriume, mis on seotud üksuse õigusliku staatuse ja sisemise ülesehitusega, selle kvalifitseerimisel teadusuuringutega tegelevaks ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks.
- 67 Teiseks, määruse nr 651/2014 artikli 2 punktis 83 sisalduv reegel, mille kohaselt ettevõtjatel, kes võivad avaldada määravat mõju teadusuuringutega tegelevale ja teadmisi levitavale organisatsioonile, näiteks aktsionärid või liikmed, ei tohi olla eelisjuurdepääsu selle üksuse tulemustele, annab alust arvata, et üksuse liikmete või aktsionäride õiguslik seisund ning see, kas nende tegevus või eesmärgid on tulunduslikud või mitte, ei saa olla määrava tähtsusega selle üksuse kvalifitseerimisel „teadusuuringutega tegelevaks ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks“ nimetatud sätte tähenduses.
- 68 Lisaks tuleb märkida, et see reegel puudutab üksnes üksusi, keda võib pidada ettevõtjateks. Kuid Euroopa Kohus on korduvalt sedastanud (vt selle kohta 19. veebruari 2002. aasta kohtuotsus *Wouters jt*, C-309/99, EU:C:2002:98, punktid 46 ja 47, ning 11. juuni 2020. aasta kohtuotsus komisjon ja Slovaki Vabariik *vs. Dôvera zdravotná poisťovňa*, C-262/18 P ja C-271/18 P, EU:C:2020:450, punktid 28 ja 29) ning nagu kinnitavad ka määruse nr 651/2014 I lisa artikkel 1 ja komisjoni 2014. aasta teatise punkt 17, siis liidu õiguse tähenduses „ettevõtja“ on iga üksus, kes tegeleb majandustegevusega, mis seisneb toodete ja teenuste pakkumises teataval turul, sõltumata tema õiguslikust seisundist või tema tegevuse eesmärgi kasumlikkusest. Seega, nagu väidavad eelkõige Läti ja Madalmaade valitsus ning komisjon, ei too määruse nr 651/2014 artikli 2 punktis 83 sisalduv reegel kaasa mingeid piiranguid teadusuuringutega tegeleva ja teadmisi levitava organisatsiooni võimalike liikmete või aktsionäride õiguslikule seisundile, nende tegevuse tulunduslikule või mittetulunduslikule laadile ja nende taotletud eesmärkidele.
- 69 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb neljandale küsimusele kohtuasjades C-164/21 ja C-318/21 vastata, et määruse nr 651/2014 artikli 2 punkti 83 tuleb tõlgendada nii, et üksuse liikmete ja aktsionäride õiguslik staatus ning nende tegevuse võimalik tulunduslik laad ning nende taotletavad eesmärgid ei kujuta endast määravaid kriteeriume selle üksuse kvalifitseerimisel „teadusuuringutega tegelevaks ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks“ viidatud sätte tähenduses.

Kohtukulud

- 70 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulud, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

- 1. Komisjoni 17. juuni 2014. aasta määruse (EL) nr 651/2014 [ELTL] artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks, artikli 2 punkti 83**

tuleb tõlgendada nii, et

eraõiguslikku üksust, kellel on mitu tegevusharu, sealhulgas uuringute teostamine, kuid kelle tulust suurem osa tuleb majandustegevusest, nagu tasulise haridusteenuse osutamine, võib käsitada „teadusuuringutega tegeleva ja teadmisi levitava organisatsioonina“ selle sätte tähenduses, tingimusel, et juhtumi kõigi asjasse puutuvate asjaolude alusel on võimalik tuvastada, et tema peamine eesmärk on sõltumatult teostada alusuuringuid, rakendusuuringuid või tootearendust, mida võib täiendada sellise uurimistöö tulemuste levitamisega, kasutades selleks õpetamist, avaldamist või teadmussiiret. Sellega seoses ei saa sellelt üksuselt nõuda, et ta saaks teatud osa oma tulust mittemajanduslikust teadusuuringutega tegelemise ja teadmiste levitamise tegevusest.

2. Määruse nr 651/2014 artikli 2 punkti 83

tuleb tõlgendada nii, et

selleks, et üksust saaks pidada „teadusuuringutega tegelevaks ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks“ selle sätte tähenduses, ei ole vaja, et see üksus reinvesteeriks oma põhitegevusest saadud tulu samasse põhitegevusse.

3. Määruse nr 651/2014 artikli 2 punkti 83

tuleb tõlgendada nii, et

üksuse liikmete ja aktsionäride õiguslik staatus ning nende tegevuse võimalik tulunduslik laad ning nende taotletavad eesmärgid ei kujuta endast määravaid kriteeriume selle üksuse kvalifitseerimisel „teadusuuringutega tegelevaks ja teadmisi levitavaks organisatsiooniks“ viidatud sätte tähenduses.

Allkirjad